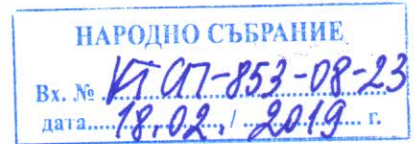

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

Изх. № 039/ 18.02.2019 г.

ДО:

г-н Хасан Адемов,
председател,
Комисия по труда, социалната и
демографската политика

Относно: *Позиция на Национална мрежа за децата по Законопроекта за социални услуги (Сигнатура 802-01-57)*

Уважаеми г-н Адемов,

Приложено Ви изпращам Позиция на Национална мрежа за децата по Законопроекта за социални услуги (Сигнатура 802-01-57).

Надяваме се да вземете предвид нашите мотиви, така че заедно да гарантираме по-доброто спазване на правата на децата и техния най-добър интерес.

гр. София,
18.02.2019 г.

С уважение,

Георги Богданов,

Изпълнителен директор,
Национална мрежа за децата

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

Позиция на Национална мрежа за децата по Законопроекта за социални услуги

(към дата 18.02.2019г.)

Национална мрежа за децата (НМД) обединява 152 граждански организации и съмишленици, работещи със и за деца и семейства в цялата страна. Като част от процеса на изработване на проекта за Закон за социалните услуги, НМД за втори път прави предложение децата, обект на сегашното законодателство за т.нар. детско правосъдие, да бъдат специално третирани от системата за закрила и съответно от системата за социални услуги. В предишен етап на обществено обсъждане на законопроекта за социални услуги, ние предложихме децата в конфликт със закона да бъдат самостоятелна целева група на услугите. Това не бе прието от Министерството на труда и социалната политика с мотива: „В чл. 14, ал. 2, т. 2 са посочени децата в риск по смисъла на Закона за закрила на детето (ЗЗДет). Всички деца – малолетни и непълнолетни, извършили деяния, които се квалифицират като престъпления, независимо от това дали възрастта на децата позволява да носят наказателна отговорност, са деца в риск по ЗЗДет. и те са целева група не само на ЗЗДет., но и на ЗСУ. Независимо че те могат да бъдат деца в риск и по други критерии, всички тези деца са деца в риск по смисъла на § 1, т. 11, буква „в“ от Допълнителната разпоредба на ЗЗД, съгласно която дете в риск е дете, за което съществува опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие. Считаме, че не следва да се възприема подход на изброяване на всички възможни групи деца в риск в ЗСУ. Няма аргументи децата в конфликт със закона да бъдат изрично посочвани, а да не бъдат посочени например непълнолетните родители, децата на непълнолетни родители, децата, отпаднали от училище, децата, настанени извън семейството и за съжаление още много други групи деца, които са обхванати от дефиницията на дете в риск по ЗЗДет.“

Към средата на февруари 2019 г., законопроектът за социални услуги се внася за второ четене в Народното събрание. С настоящето ние от НМД настояваме децата, извършили деяния, които се квалифицират като престъпления, да получат самостоятелна дефиниция в ЗЗДет., което да е част от промените внесени със ЗСУ.

Мотиви

Вече десет години реформата в системата на детското правосъдие не се случва. След като още през 2008 г. Комитетът по права на детето на ООН даде препоръка България основно да реформира системата за работа с деца в конфликт със закона, реална реформа няма. Напротив, намерението за извършването на такава се повтаря без особен успех в редица стратегически документи, сред които: Националната стратегия за детето (2008 – 2018 г.), Концепцията за държавна политика в областта на правосъдието за деца, приета 2011 г., Актуализираната стратегия за продължаване на реформата в съдебната система (2015-2020 г.) и др. Изключителното забавяне на политическите действия има реално изражение в непредоставяне

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

на нужната подкрепа от страна на държавата на хиляди български деца в конфликт със закона и техните семейства.

Липсата на реформа предопределя съществуването на две паралелни системи – системата за противообществени прояви на малолетните и непълнолетните и системата за закрила на децата, които прилагат нормативни актове от различни поколения. Това създава предпоставки за неяснота, произволност и хаотичност в правната система. Несъответствията и конфликтите между Закона за закрила на детето и Закона за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните твърде често водят до нарушаване на правата на децата, извършили деяния, които се квалифицират като престъпления по Наказателния кодекс (НК), независимо дали възрастта им позволява да носят наказателна отговорност. Съществуващите дефицити най-ясно личат при случаи от практиката, в които съдът отказва да наложи мярка за закрила за деца, които по силата на Закона за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните са настанени с възпитателна мярка в Социално-педагогически интернат (СПИ) или Възпитателно училище-интернат (ВУИ), дори когато става дума за деца, жертви на сексуално насилие.

Една от основните причини за това е, че децата между 8 и 18 години, извършили деяния, които се квалифицират като престъпления по НК, независимо дали възрастта им позволява да носят наказателна отговорност, не се разпознават като деца в риск по смисъла на Закона за закрила на детето. Липсата на нарочна разпоредба за тази група деца в дефиницията на „дете в риск“ води до формалното им изключване от кръга на децата, за които следва да се предприемат мерки за закрила и подкрепа. Нещо повече, независимо от техните семейни и социални нужди и психическото им състояние, тези деца не се разпознават като обект на системата за закрила.

Във връзка с обсъждането и четенето в Народното събрание на Проекта за Закон за социалните услуги и допълнителните му разпоредби, и за да бъде преодолян този законов дефицит, Националната мрежа за децата предлага следното допълнение на дефиницията за „дете в риск“ в Закона за закрила на детето, а именно:

Закон за закрила на детето,

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на този закон:

11. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 36 от 2003 г., предишна т. 6, изм. - ДВ, бр. 14 от 2009 г.) "Дете в риск" е дете:

а) чиито родители са починали, неизвестни, лишени от родителски права или чиито родителски права са ограничени, или детето е останало без тяхната грижа;

б) което е жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в или извън семейството му;

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

в) за което съществува опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, нравствено, интелектуално и социално развитие;

г) което страда от увреждания, както и от труднолечими заболявания, констатирани от специалист;

д) за което съществува риск от отпадане от училище или което е отпаднало от училище;

е) (нова) извършило деяние, което се квалифицира като престъпление по Наказателния кодекс, независимо дали възрастта му позволява да носи наказателна отговорност.

Надяваме се, че в момент, в който всички заедно се опитваме да работим в посока подобряване на правата на децата чрез редица нови нормативни актове и стратегически документи, предложението ни ще бъде взето предвид при обсъждането на Законопроекта за социалните услуги в Народното събрание.

Национална мрежа за децата (НМД) е обединение на 152 граждански организации и съмишленици, работещи със и за деца и семейства в цялата страна. Насърчаването, защитата и спазването на правата на детето са част от ключовите принципи, които ни обединяват. Ние вярваме, че всички политики и практики, които засягат пряко или косвено децата, следва да се изготвят, прилагат и съблюдават, като се взема предвид принципът за висшия интерес на децата и с активното участие на самите деца и младежи.